

De Verhalenwedstrijd

Deze trok minder enthousiastelingen dan de fotowedstrijd: elf. Maar de verhalen waren leuk. De keuze was met zo weinig deelnemers natuurlijk beperkter maar daarom niet minder lastig. Er is tenslotte gekozen voor de hieronder afgedrukte verhalen. Het eerste roept het beeld op van een volgevreten, scheldende eco-ondernemer. Zou het echt zo erg zijn in het vogelwereldje? Het tweede verhaal is erg kort, meer een anekdote. Het laat zien hoe leuk en amusant het kan zijn naar "gewone" soorten te kijken. Het derde is een wat filosofische overpeinzing, gekoppeld aan persoonlijke herinneringen. Ook goed voor een eervolle vermelding. We danken alle inzenders en feliciteren de winnaars. Laat in de toekomst van je horen.

Hotze Rollema.

De winst van adviesbureau "De Kemphaan"

Tien jaar geleden nog leverden honderden vogelkijkers hun gegevens zomaar in voor een landelijk telproject. Onbegrijpelijk. Wat leefden we toen in een naïeve tijd. Ik moet er niet aan denken: hoeveel kostbare mogelijkheden zijn daarmee weggegooid. Wat een zakelijk rendement zou daarbij behaald kunnen zijn ...

Tja, dat is nakaarten.

Ik kan gelukkig zeggen: daarna heb ik beter opgepast. Want hoe gaat dat? Je wilt vogelen, hebt een of andere groene opleiding gedaan, biologie of landbouwschool - en van een uitkering-alleen leven is ook zo mager. Dus je begint eens een tellinkje te doen voor een organisatie, Staatsbosbeheer of zo. En merkt, dat zoiets dubbel genot oplevert: èn je blijft lekker buiten, èn je kunt 's avonds nog eens in een café doorzakken, om van de rest maar te zwijgen.

Zo komt van het een het ander. Eenmaal aan het tellen voor loon, denk je: waarom zou ik me onder aan de ladder uitsloven voor al die kantoorjongens?

Op dat punt aanbeland moet je eventjes zaken-instinct hebben. Weten dat een briefhoofdje wonderen doet en dat bij subsidieaanvragen een vlotte babbel hoort. Niet alleen bij geldaanvragen, trouwens: ook om vrijwilligers voor je kar te spannen en om de bank "vertrouwen te schenken" zoals dat daar heet. Met andere woorden: begin voor jezelf!

Je moet geduld hebben, in zo'n beginfase. De groendiensten van provincies, gemeenten, natuurbeschermers, zitten op hun geld. Ze kruipen beslist niet in een handomdraai. Banken maken ook niet spontaan duizendjes over en die vrijwilligers ... 't blijft oppassen om niet gestoord te worden door 'principes'.

Ik had absoluut geen moeite om een naam te vinden. Vanzelfsprekend werd het: Adviesbureau de Kemphaan. Een mooie felle vogel die zich goed leent voor een artist-designetje voor het logo.

Maar goed: heb je één keer een glanzend rapportje met je logo verkocht, dan komen de inkomsten wel. Vandaar dat ik nu toch in een groene, ruige four-wheel-drive kan voorrijden (tegen passend tarief, jaja). De beste geldgarantie vormen plaatselijke politici die je regelmatig eens op safari kunt meenemen. Reken maar dat een Poelruiter die je zulke lui aanwijst zichzelf in opdrachtjes terugbetaalt. Je kunt hun een leuk idee voorleggen en dan zeggen ze vaderlijk: "Jongen, ik ken die-en-die. Ik loop wel bij hem langs en dan hoor je er wel meer van". En bedrijven hè, daarmee zijn zaken te doen. Je hoeft maar even een "onderzoek" bekend te maken om te bevestigen dat ze er klaar voor zijn om gas te winnen in de Waddenzee ... dat de Aalscholvers kunnen broeden op de installaties en hoe goed dat is ... en hop: de bankrekening rijst de pan uit!

Nee, was de hele wereld maar zo. Twee dingen blijven moeizaam: om vrijwilligers te laten werken en de vrienden van vroeger.

Die vrijwilligers bijvoorbeeld. Net als een landelijke club gebruik ik voor mezelf minder

strengere criteria dan voor de mensen die ik vrijwillig laat tellen. Ik bedoel: tijd is geld. Bij minder bezoeken per broedseizoen per gebied kan ik meer tellen in dezelfde tijd. Meer gebieden: meer poen. Dan laat je dat toch niet lopen, zo'n kans? Ik weet van mezelf per slot van rekening dat ik een goede teller ben. De resultaten zullen er echt niet minder van worden, tenminste niet voor zo'n beleidsambtenaar die mijn tabellen doorkijkt. Als vrijwilligers van dit verschil horen, beginnen sommigen te etteren over hypocrisie en het meten met twee maten. Ja hoor eens, je kunt niet alles hebben. Ik moet er toch van leven??

De sfeer van vroeger mis ik soms nog wel. Dat je met elkaar een gebied deed, of 's winters watvogels telde. Overdag steeds buiten, 's avonds gezellig zuipen. Zoiets is er nu niet meer bij. Want hoe ging dat? Niet alleen ik, ook Piet Harms en Fred Buijkhuizen begonnen voor zichzelf. In 't eerste jaar telden we nog allemaal voor Staatsbosbeheer. Maar daarna hadden ze hetzelfde truukje door als ik. Ik heb me in het begin nog wel laten strikken door Piet, om iets samen te doen. Maar toen hij onder zijn naam met mijn gegevens ging pronken, was dat wel voorbij! Hij wou er de inkomsten ook nog van opstrijken, het loeder. Sindsdien doet mij niets meer genoeg dan dat ik een opdracht voor zijn neus wegpik. Ik hoorde uit 'het circuit' dat zijn bureautje er slecht bij zou staan ... Hij mag wel bij mij in dienst als hij het niet redt. Maar wel op mijn voorwaarden, haha!

Met Fred ging het mis bij een artikel over ons ringonderzoek. Terwijl ik toch zeker net zoveel eraan had geschreven en uitgewerkt, wilde hij de eerste auteur zijn. "Ja, bekijk het dan maar", kreeg hij natuurlijk van mij te horen. Daarna kwam het probleem dat alleen hij een ringvergunning had. Hij kon dus verdergaan met het kleurringen van Meerkoeten, een zaak van groot (financieel) belang vanwege een opdracht van de jagers. Gelukkig kende ik nog wel een mannetje bij de ringcentrale. Daardoor kon ik ook zo'n papertje met stempels krijgen.

Nu ringen we beide Meerkoeten. Ik gebruik

roze ringen, Fred heeft nog steeds onze oude blauwe. Bij tegenlicht zijn die in het veld niet af te lezen. Daarom raad ik mijn vrijwilligers aan om de aflezingen van Meerkoeten met blauwe ringen niet door te sturen. Zo hoop ik Fred er nog eens uit te duwen. 'k Zal hem wel leren, met zijn eerste auteurschap.

Van die simpele gezelligheid van vroeger is nu dus niet veel meer over. Als ik een van zijn wagens (hij gebruikt LADA's, ikzelf heb al lang een leasecontract met FORD) in het veld zie, ga ik eerst maar een ander gebied doen.

Toch ben ik, als ik alles overzie, niet ontevreden. Een mooi huisje buiten, een goed ogend wagenpark, veel contracten. Weliswaar zit ik voor de zaak nu veel binnen, maar ik ben een vrije vogel. Wie weet komt er nog wel eens een plaatsje vrij bij een internationale organisatie. Dan kan ik al borrelend reservaten en recepties langs in alle landen. M'n eigen bedrijf kan ik dan vast wel overdoen voor een mooie prijs aan een van m'n tellers. In de business-class vliegen voor de vogels. Dat visioen komt al binnen handbereik!

P. Lindenbergh. Hoezo weerloos?

Mijn vrouw en ik wandelden in de Lauwersmeer achter de Westpolder. Het was in de tijd dat het militair oefenterrein nog niet was ingericht. We liepen op het pad dat achter de landbouwgronden liep. Links van ons een sloot en daarachter het uitgestrekte natuurgebied.

Voor ons, juist aan de andere kant van de sloot, ontdekten we een koppel Patrijzen. De vogels waren rustig aan het voedsel zoeken.

Toen zagen we met behulp van de kijker twee wezels in het talud van de sloot. Ze bewogen zich in de richting van de Patrijzen. Al gauw zagen we dat de vogels onrustig werden en we verwachtten dat ze op zouden vliegen.

Het ging heel anders. De Patrijzen formeerden een cirkelvormige slagorde. Met de staarten naar de binnenkant van de cirkel en de koppen maar de buitenkant stonden ze de wezels op te wachten. De wezels werden zo bang als wezels en dropen af.

Jan Alex de Roos. De eerste keer

Wanneer wordt een vogel voor het eerst gezien? In historische context is het antwoord eenvoudig: als het beestje door een Europeaan is gevonden, geschoten en voor de wetenschap beschreven met een (drie)dubbele 'Latijnse' naam. In de 18e eeuw is de Deen Linnaeus met dit systeem van naamgeving begonnen en het is jammer dat hij niet altijd even geïnspireerd was - voor bijvoorbeeld 'Boomvalk' had hij toch werkelijk wel iets beters kunnen bedenken dan *Falco subbuteo*, de valk die kleiner is dan een Buizerd. Zo kunnen we er nog wel een paar opnoemen.

Maar wanneer zien wij, als individu en vogelaar, een soort voor het eerst? Wanneer kunnen wij een pietje bijschrijven op onze lijst van gezien soorten? Het antwoord lijkt eenvoudiger dan het is. Gewoon, zou je zeggen, als je het beest dat je nog nooit eerder hebt ontmoet ziet vliegen, of zitten, of jagen. Dood op het strand liggen telt niet echt, daar zijn wij het over eens. Toch is het niet zo simpel, vind ik althans.

Neem bijvoorbeeld mijn eerste Kanarie, *Serinus canaria*, de wilde voorouder van de kooikanarie. In het voorjaar van 1992 lopen mijn partner en ik in het piepkleine parkje van Puerto Rico op het eiland Gran Canaria als ik boven het verkeersgeraas het onmiskenbare geluid hoor van een zingende Kanarie. Een gelige fliets knalt uit een boomtop. Weg. Ik heb nu het recht mijn eerste *Serinus canaria* bij te schrijven, en ik heb dat ook gedaan, maar de naam staat wel tussen twee vette haakjes. Waarneming van niks, en zo bezit ik er nog een handvol. Blonde Tapuit op het stoffige eilandje Simi: vanuit het haventje drie kilometer verder, op de top van een berg, een geheide Blonde Tapuit, die door de kijker wordt opgeblazen tot een grootte van liefst een halve millimeter. Tijd om er naartoe te gaan is er niet want de boot, die één keer per week gaat wacht niet. Alpenheggemus hoog in de Pyreneeën, kijker erop, zoef. Twee Aasgieren van

uit de auto ergens in het diepe zuiden van Frankrijk; wat hadden die vogels een haast om weg te komen. Grote Zeeëend vermoed als vliegende stip boven de horizon van een woelige Noordzee bij Terschelling. Sneeuwvink, die tussen een paar Waterpiepers ...

Maar soms bedenkt het noodlot zich. In de herfst van 1987 zijn we op Kreta en stappen wij uit de bus die ons naar de winderige hoogvlakte van Omalos heeft gebracht. Wij gaan de Samariakloof bedwingen en ik heb ernstige twijfels over dit massatoeristische gebeuren. Tien stappen in de kloof, die inderdaad mooi is, verschijnt er hoog boven ons het silhouet van een monster met slanke vleugels en een wigvormige staart. "Lammergier!", gil ik naar iedereen die het wil horen en weet nog net te voorkomen dat ik jammerlijk aan mijn eind kom door een val van 150 meter. De Lammergier zweeft nog twee minuten boven de kloof en verdwijnt dan, achtervolgd door enkele valken ter grootte van Huismussen. Ik heb voor het eerst een Lammergier gezien. De rest van de kloof levert één Winterkoninkje op. In het appartement schrijf ik op mijn lijstje dat ik het silhouet van een Lammergier gezien heb. Er zijn nog 50 paar Lammergieren in Europa, die zie ik natuurlijk nooit weer.

Maar dan, twee jaar later. In een behoorlijk bevolkt stuk van de Franse Pyreneeën, niet ver van de snelweg, maken wij een wandeling. Het miegelt van de Zwarte Spechten en wij zoeken een pad. Aan een idyllisch bergstroompje gaan we even zitten uitblazen. Aan de overkant een zonbeschenen rotswand. Rust. Dan valt er iets heel groots van de rots - een groot stuk roestbruine steen, fraai voorbeeld van erosie in de praktijk. Deze rots slaat echter twee lange zwarte vleugels uit en de volwassen Lammergier geeft helemaal voor ons alleen een demonstratie zweefvliegen voor gevorderden. Het heldere licht valt precies goed en wij zien een fel rood oog en zwarte baard. Als de vogel vindt dat wij genoeg hebben genoten verdwijnt hij kalmpjes over de berg. Lammergier, de eerste echte keer. Een waarneming in de herkansing.